

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita B. Francisci Xaverii

Torsellini, Orazio

Coloniae Agrippinae, 1610

XIII. Indiam petens, edit exempla virtutis suæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42323

quit, ne quicquam cuiquam mea causa tribuatur. Nihilò secius Comes instare, vt saltem secum duceret seruum necessarijs in rebus ministraturum. Tum Franciscus: Mihi verò, inquit, harum manuum vsus dum erit, alio haud erit opus ministro. Quo Xauerij responso idem Comes, deinde rem alijs referens, affirmabat se obmutuisse: & simul singularem eius abstinentiam egregijs ferebat laudibus. Ita Franciscus non alio viatico, quàm Dei fiducia instructus, inito iam vere in Indiam soluit.

CAPVT XIII.

Indiam petens edit exēpla virtutis suæ.

OLIM stante Imperio Romano, & Christiana religione in Asia vigente (Asia enim regio India est) duo fermè *Itinera in Indiam.* itinera trita erant in Indiam, vnum per Syriam Euphrate flumine, ac Tigri, sinuque Persico; alterum per Ægyptum, Arabico sinu, & mari Erythræo. Sed iam his regionibus Saracenorum armis ac superstitione occupatis, non perinde tutus ac breuis Europæis Christianis aditus est per infesta hostib⁹ loca. Quocirca Lusitani homines Africæ oram, quæ Atlantico Oceano alluitur, legentes, Africa,

D 2 quàm

*LeucaLu-
sitana.*

*Henricus
Princeps
nouū iter
aperit in
Indiam.*

quàm vasta est, Arabiam, Persidemque circumuecti, longissimo circuitu in Indiam traiciunt. Quippe hisce Oceani anfractibus abest India ab Lusitania Leucarum millia amplius quatuor. Leucas dico Lusitanis nautis familiares, quaternis passuum millibus constant. Et hoc spatium linea æquinoctialis, quæ ab æstu solis est maximè torrida, mediam ferè Africam intersecans, bis transeunda necessariò est. Hanc tam longam ac difficilem viam Henricus Princeps, Ioannis Primi Lusitaniæ Regis fili⁹, (vt erat Mathematicis insigniter eruditus) primus omnium, non minore animo quàm ingenio, tentauit. Causa tentandi fuit, vt Æthiopiæ Regē (vulgò Preste-Iannem appellant) quem cognorat in extrema fermè Africa, nō procul Arabico sinu, regnare, noua aperta via, sibi Lusitanisque commercio adscisceret. Cùm res bellè succederet, eius cœpta tres deinceps Lusitaniæ Reges Alphonsus V. hoc nomine, Ioannes II. & Emmanuel Primus profecati, paulatim viam vsq; in Indiam fortiter iuxta ac feliciter aperuerunt, munieruntque. Quippe & obiacentes Africae insulas, & opportuna loca complura, in ipsa ora Africae occuparunt, quæ etiam hodie Lusitanorum præsidij tenen-

nentur. Hoc igitur circuitu Xauerius In-
 diam petens, è Lusitania soluit, anno post
 Christum natum M. D. XLI. VI. Idus
 Aprilis. Vehabatur eadē naui, qua Mar-
 tinus Alphonsus Sosa, nouus Indiæ Præ-
 tor. E Societate comites habebat omni-
 no duos, P. Paulū Cameritem, Sacerdo-
 tem egregia virtute, qui eum ab vrbe se-
 cutus erat, comes additus ab Ignatio; &
 Franciscum Mansillam Lusitanum, qui
 Olyssippone semet illi sociū adiunxerat.
 Occurrebant multa in ipso itinere visen-
 da, doctis utiq; hominibus, & Geome-
 trię, rerum naturalium, astrorumque stu-
 diosis. Monstrabantur in mari Atlanti-
 co, Africę dorso adiacentes Insulæ plu-
 res haud ignobiles, alię propiūs, alię lō-
 giūs distantes, & inter se, & à continenti.
 In his Fortunatæ (vulgò Canarię dicun-
 tur) & Promontorij Viridis insulæ, quas,
 propter eximiam locorum amœnitatem,
 nonnulli Hortos Hesperidum, fabulosis
 Poëtarū carminibus inelytos fuisse me-
 morant. Et hæc loca ad cognoscendum
 non inutilia ita classis præteruehebatur,
 vt pleraque in conspectum se darent. Ac-
 cedebant sereno cælo syderum, tranquil-
 lo mari piscium noua & inusitata specta-
 cula, quæ vectorum pene omnium, non
 sine admiratione, tenebant oculos ani-
 mosq;.

*Horti He-
speridum.*

mosq;. At Xauerius, etsi à talium cognitione rerū haud sanè abhorrebat, tamen non doctrinam aut voluptatem ex India, sed diuinam gloriam salutemque animarum petendam ratus, gratiora Deo, utiliora hominibus spectacula edere ipse intra nauim coepit. Et erat prætoria nauis oppidi instar, non solum nautis, sed militibus, asseclis Prætoris, mercatoribus, seruis referta, ad summam capitum circiter mille. Itaq; Franciscus vt primum iter est ingressus, vnà cum socijs in proximorum salute procuranda summo studio e-

*Nautasq;
milites do-
cet in na-
ui.*

*Comitate
etiam fla-
gitiosos al-
liciens.*

laborare instituit, nauticam turbam vectoresq; Christianis præceptis imbuens, deprauatos omnium corrigens mores, vniuersos ad eluendas animi sordes inuitans. Nec frustra. Temere iurandi consuetudo sublata: multorum restincta odia, plurimorū confessiones auditæ, plures à perdita vita ad honestam piamque reuocati. Erat in Xauerio perpetua oris hilaritas, omnium animos comitatis dulcedine alliciens. Itaque homines quoque flagitijs sceleribusq; cooperti, vulgò à religiosorum virorum consuetudine congressuque abhorrentes, iucundissimam Francisci familiaritatem auidiùs expetebant. Et ille haud rudis cuiusque generis animos tractandi, paulatim eos beneuo-

lencia

lencia delinitos reflectebat à vitijs: demum iam fræni-patientes in omnem virtutis ac pietatis partem incitabat impellebatq;. Inter hæc Deus parem eius animo ac virtuti materiem obtulit. Diutina difficilisq; nauigatio, vt ferè fit, adeò affligerat vectores nautasq; , vt iam alij super alios in morbum inciderent: & super cætera, vim mali augebant alimenta. Salsamentis enim perpetuò, sæpè nautico pane mucido atq; corrupto vitam trahentes, vitiatam insuper ac verminosam ferme potabant aqua: quæ & genere ipso liquoris, & exiguitate, accenderet magis quàm restingueret salsamentis excitatam sitim. Noxij ergo insalubrium ciborum succi in venas diffusi, morbos creabant nō atroces minùs quàm exitiales. Quippe gingiuæ fœdè excrescentes, atrociterq; exulceratæ, non cruciatum solū afferebant laborantibus, sed etiam (quod miserrimum erat) eripiebant edendi facultatem. Ad hæc vis pestilens morbi ægritudine animorū rerumq; inopia sensim roborata, cœpit per confertam arctis in locis turbam serpere vagariq;. Nam etsi Rex, præter necessarium comœtatum, suam cuiq; naui tabernam medicamentariam, haud leue ægrorum subsidium, attribuit; tamē affectorum multi-

Difficultates Indica nauigationis.

tudini nulla satis esse benignitas poterat. Imminentis etiam terror mali necessarios ipsos à suorum cura, ut sit, ad sui met tuendi curam auerterat. Ita ægri pariter medicamentis ac ministerijs destituti, non magis lue quàm (quæ tetrior pestis est) fame interibant. Et ne quid mali deesset, miseros illos nauticæ vrgebant sordes, longè fœdiùs agrorum quàm valentium corpora infestantes. Xauerius igitur posteaquam conspexit nauim, qua vehebatur, affectis corporibus refertam; memor eius quod in ipso nouæ vitæ tyrocinio imbiberat, insigne benignitatis virtutisquæ suæ specimen dedit. Exterritus alium, quod illum stimulauit. stratos videbat foros onerariæ non agris tantùm, sed semiuuiis: luem contagione vulgari sciebat: fœda impendentis mortis facies ante oculos erat. At ille, formidine in misericordiam versa, satis gnarus martyrij genus esse, humanæ salutis causa obicere se pestilentia, affectos omni ope iuuare statuit. Ergo morientium peccata expiare; agrorum corporum sordes abstergere; linteas eorundem lauare vestes; conquire & condire cibos, eosque comminutos in os inferere; medicamenta ac sorbitiones sua manu præbere languentibus; mœstos benignè solari; ad vtriusque salutis

Magnitudo animi incredibilis.

salutis spem excitare torpentes. Ita promiscuè ægris enixè hilariterque inferuendo, omnium etiam sanorum in se oculos animosque conuertit.

CAPVT XIV.

Ægris ministrans. Mozambicum appellit.

MIRABANTVR vtique in eo vniuersi eximiam vitæ sanctimoniã, assiduum statim horis studium orationis, contemplationisque rerum diuinarum; paternam promiscuè in omnes indulgentiam caritatemque. Quibus ille rebus effecerat, vt cum cæteris omnibus, tum præcipuè Sosæ Prætori, carus simul ac venerandus esset. Franciscum quippe Sosæ ab Rege ipso sub protectionem impensius commendatum, quotidie magis efficacissimum commendationis genus, virtus ipsa, commendabat. Proinde Prætor, & Regis imperio, & voluntate sua, prolixè illi benigneque omnia deferebat. Xauerius tamen victitabat semper precariò: resque sibi necessarias à vectoribus corrogans, alienam benignitatem excitabat studio paupertatis suæ. Quod ille institutum adeò constanter retinuit, vt neque viri honesti ac nobiles ex Prætoris cohorte & comitatu, neque Prætor ipse

*In nauis
precariò
victitat.
Tenacitas
paupertatis.*

D s potue